

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ІНСТРУКЦІЯ № 16- ОП

**ДЛЯ ПРАЦІВНИКА, ВІДПОВІДАЛЬНОГО ЗА УТРИМАННЯ
ВАНТАЖОПІДЙІМАЛЬНИХ МЕХАНІЗМІВ (КРАНІВ,
ПІДЙІМАЛЬНИХ ПРИСТРОЇВ І ВІДПОВІДНОГО
ОБЛАДНАННЯ) В СПРАВНОМУ СТАНІ**

м. ЗАПОРІЖЖЯ
2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ ректора

НУ «Запорізька політехніка»

від «27» 02 2023р. № 47

ІНСТРУКЦІЯ № 16-ОП

ДЛЯ ПРАЦІВНИКА, ВІДПОВІДАЛЬНОГО ЗА УТРИМАННЯ ВАНТАЖОПІДІЙМАЛЬНИХ МЕХАНІЗМІВ (КРАНІВ, ПІДІЙМАЛЬНИХ ПРИСТРОЇВ І ВІДПОВІДНОГО ОБЛАДНАННЯ) В СПРАВНОМУ СТАНІ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Дія даної інструкції поширюється на вантажопідіймальні крани, підіймальні пристрої і відповідне обладнання (кран підвісний електричний одно балковий, електротельфер, електроталь керовані з підлоги з підвісного пульта (далі – **механізм.**)

1.2. Ця Інструкція розроблена на основі Правил будови і безпечної експлуатації вантажопідіймальних кранів, НПАОП 0.00 – 1.01-07, Правил охорони праці під час експлуатації вантажопідіймальних кранів, підіймальних пристроїв і відповідного обладнання НПАОП 0.00-1.80-18 (далі Правила).

1.3. Відповідальність за утримання у справному стані вантажопідіймальних **механізмів** покладається наказом ректора НУ « Запорізька політехніка» на працівника відповідного фаху, якому підпорядкований персонал (крім стропальників), що обслуговує **механізми**, після перевірки у нього знань Правил НПАОП 0.00-1.80-18, НПАОП 0.00 – 1.01-07 відповідних інструкцій для машиністів (кранівників), стропальників, слюсарів (електрослюсарів) з ремонту та обслуговування **механізмів**, інструкцій заводів-виробників по монтажу та експлуатації вантажопідіймальних **механізмів** , інших нормативно-правових актів з охорони праці та нормативних документів у порядку, встановленому Типовим положенням про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці НПАОПО.00-4.12-05.

1.4. Відповідальність за утримання **механізму** у справному стані може бути покладена ректором університету тільки на одну особу.

1.5. Дата і номер наказу про призначення особи, відповідальної за утримання **механізму** у справному стані, а також прізвище, ім'я, по батькові та підпис особи повинні міститись у паспорті **механізма**.

1.6. На час відпустки, відрядження, хвороби та в інших випадках відсутності працівника, відповідального за утримання **механізмів** у справному стані, виконання його обов'язків покладається наказом на працівника, який заміщує його за посадою (без занесення його прізвища в паспорт **механізма**).

1.7. Працівник, відповідальний за утримання **механізму** у справному стані, повинен знати: Правила будови та безпечної експлуатації вантажопідіймальних кранів НПАОП 0.00 - 1.01-07 ; І Правил охорони праці під час експлуатації вантажопідіймальних кранів, підіймальних пристроїв і відповідного обладнання НПАОП 0.00-1.80-18 , інструкцію для працівників, відповідальних за утримання вантажопідіймальних **механізмів**

у справному стані; інструкції заводів - виготівників по монтажу та експлуатації кранів; інструкції обслуговуючого персоналу. Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів, МПАОП 40.1-1.21-98 та забезпечувати виконання їх при експлуатації **механізмів**.

2.ОБОВ'ЯЗКИ ТА ПРАВА ПРАЦІВНИКА,ВІДПОВІДАЛЬНОГО ЗА УТРИМАННЯ ВАНТАЖОПІДІЙМАЛЬНИХ МЕХАНІЗМІВ У СПРАВНОМУ СТАНІ

2.1. Працівник, відповідальний за утримання вантажопідіймальних **механізмів** у справному стані, зобов'язаний забезпечити:

2.1.1. Утримання вантажопідіймальних **механізмів**, знімних вантажозахоплювальних пристроїв, тари, кранових колій, у справному стані шляхом проведення регулярних оглядів та ремонтів в установлені графіком строки, систематичних перевірок правильного ведення журналу періодичних оглядів та своєчасного усунення виявлених несправностей, а також регулярного особистого огляду вантажопідіймальних **механізмів**, знімних вантажозахоплювальних пристроїв, тари.

2.1.2. Обслуговування та ремонт вантажопідіймальних **механізмів**, навченим та атестованим персоналом, який має необхідні знання та достатні навички по виконанню покладених на них робіт, а також періодичну перевірку знань обслуговуючого персоналу.

2.1.3. Виконання машиністами (кранівниками) інструкцій по обслуговуванню вантажопідіймальних **механізмів**.

2.1.4. Своєчасну підготовку до технічного огляду вантажопідіймальних **механізмів**.

2.1.5. Вивід **механізмів** у ремонт відповідно до графіка.

2.1.6. Виконання приписів органів Держпраці.

2.1.7. Зберігання паспортів та технічної документації на вантажопідіймальні **механізми**, знімні вантажозахоплювальні пристрої, тару, а також ведення журналів періодичної перевірки знань обслуговуючого **механізму** персоналу.

2.2. Працівник, відповідальний за утримання **механізму** у справному стані, повинен забезпечити обслуговування **механізмів**. постійно закріпленим персоналом.

2.3. Працівник, відповідальний за утримання **механізму** у справному стані, повинен бути присутнім при контрольних перевірках (обстеженнях) **механізму**, що проводяться представниками територіальних органів Держпраці та технічних оглядах, що проводяться особами, які здійснюють нагляд за вантажопідіймальними **механізмами**.

2.4. Працівник, відповідальний за утримання **механізму** у справному стані, підготовляє **механізми** до технічного огляду, при цьому перевіряється:

2.4.1. Стан металоконструкцій та їх зварних, клепаних, болтових з'єднань (відсутність тріщин, деформацій, зменшення товщини стінок внаслідок корозії або ослаблення заклепочних та болтових з'єднань та інших дефектів).

2.4.2. Стан гака, деталей його підвіски (знос та відсутність тріщин у зіві, у нарізній частині та інших місцях).

2.4.3. Стан канатів та елементів їх кріплення.

Браковка сталевих канатів проводиться згідно з додатком N 10 НПАОП 0.00-1.80-18.

2.4.4. Стан ходових коліс, елементів гальм, барабанів, блоків, вісей, деталей їх кріплення.

2.4.5. Стан ізоляції проводів та заземлення електричного крана з визначенням опору розтіканню струму.

2.4.6. Стан кранової колії та відповідність її вимогам Правил.

2.4.7. Фактична відстань між гаковою підвіскою та упором при спрацюванні кінцевого вимикача механізму підймання.

2.5. Працівник, відповідальний за утримання **механізму** у справному стані, може допускати в експлуатацію заново зареєстрований **механізм**, який змонтований на новому місці роботи, тільки після проведення технічного огляду його та наявності дозволу, записаного в паспорт **механізму**, а також за наявності навчених машиністів (кранівників), стропальників (зачіплювачів), які пройшли в установленому порядку перевірку знань, працівників, відповідальних за безпечне проведення робіт з переміщення вантажів **механізмами**.

2.6. Працівник, відповідальний за утримання **механізму** у справному стані, повинен:

2.6.1. Установити порядок приймання та здавання змін машиністами (кранівниками), виділити їм час, необхідний для огляду **механізма** та змащення вузлів і деталей.

2.6.2. Закріпити за **механізмами** слюсарів та електромонтерів для проведення оглядів і поточних ремонтів.

2.6.3. Розробити графік періодичних оглядів **механізмів** та кранових колій.

2.6.4. Забезпечити проведення періодичних оглядів **механізмів** слюсарями та електромонтерами відповідно до графіка.

2.6.5. Забезпечити слюсарів та електромонтерів журналом для записів результатів оглядів **механізмів** (журнал періодичних оглядів), а машиністів (кранівників) - вахтовими журналами.

2.6.6. Стежити за наявністю на робочих місцях схем правильної обв'язки та зачіплювання вантажів. Такі схеми можуть видаватися машиністам (кранівникам) та стропальникам.

2.6.7. Забезпечити на **механізмі** позначення (або табличку з позначенням) реєстраційного номера, вантажопідймальності та дати наступного випробування.

2.6.8. Контролювати забезпечення стропальників (зачіплювачів) випробуваними, справними, маркованими знімними вантажозахоплювальними пристроями та справною маркованою тарою.

2.6.9. Контролювати проведення оглядів та нівеліровок кранових колій відповідно до графіка та інструкції по будові та утриманню колій.

2.6.10. Не допускати без дозволу перестановку тупікових упорів, кінцевих вимикачів та їх лінійок.

2.7. Працівник, відповідальний за утримання **механізму** у справному стані, контролює виконання встановленого Правилами порядку допуску обслуговуючого **механізма** персоналу та інших робітників на кранові колії для виконання ремонтних та інших робіт тільки за нарядом-допуском, який визначає умови безпечного ведення робіт.

2.8. Працівник, відповідальний за утримання **механізмів** у справному стані, не повинен допускати до роботи та обслуговування **механізмів** не навчених машиністів (кранівників), їх помічників, слюсарів, електромонтерів та не допускати до роботи **механізма** за відсутності навчених та атестованих стропальників (зачіплювачів) або працівників, відповідальних за безпечне проведення робіт вантажопідймальними **механізмами**.

2.9. Працівник, відповідальний за утримання **механізмів** у справному стані, повинен систематично проводити інструктаж слюсарів з питань правильного утримання **механізмів**.

2.10 При інструктажі машиністів (кранівників), а також слюсарів та електромонтерів, які обслуговують **механізми**, необхідно звертати особливу увагу на:

2.10.1. Недопустимість роботи **механізмів** при несправному обмежувачі висоти підймання вантажу.

2.11. Працівник, відповідальний за утримання **механізму** у справному стані, при проведенні інструктажу машиністу (кранівнику), повинен роз'яснювати йому, в яких випадках при роботі **механізма**, крім стропальника, на місці виконання робіт має бути також сигнальник.

2.12. При інструктажі персоналу, що обслуговує **механізм**, робота якого можлива тільки при отриманні наряду-допуску, працівник, відповідальний за утримання **механізмів** у справному стані, зобов'язаний систематично роз'яснювати персоналу, у яких випадках необхідно отримувати наряд-допуск, його зміст, порядок оформлення та значення його для забезпечення безпеки робіт.

2.13. Працівник, відповідальний за утримання **механізмів** у справному стані, не може залишати без уваги встановлені ним випадки порушень правил проведення робіт **механізмами** та повинен вжити заходів до недопущення їх у подальшому. У разі, якщо ці порушення допускаються з відома працівників, відповідальних за безпечне проведення робіт вантажопідіймальними **механізмами**, він повинен призупинити роботу **механізма** та довести про це до відома ректора (проректора) , відділ охорони праці.

2.14. При виявленні несправностей **механізму**, працівник, відповідальний за утримання його у справному стані, має вжити заходи щодо їх усунення. Зокрема, не допускається робота **механізма** до усунення:

2.14.1. Тріщин у металокопункціях та вузлах **механізму**.

2.14.2. Ослаблення у стиках металокопункцій або деталей вузлів **механізму**.

2.14.3. Несправностей механізмів, недопустимих зносів їх деталей, канатів, гаків.

2.14.4. Несправності або при відсутності пристроїв безпеки та сигнальних пристроїв (обмежувачів, кінцевих вимикачів, показчиків тощо).

Після закінчення строку служби, указанного в паспорті **механізма**, він не допускається до роботи без дозволу територіальних органів Держпраці та особи, яка здійснює відомчий нагляд за **механізмами** в університеті. у випадках, передбачених Правилами НПАОП 0.00 – 1.01-07 .

У тих випадках, коли **механізм** зупиняється органами Держпраці примусово з накладанням пломби, вона може бути знята лише з дозволу цих органів, а збереження її, з моменту постановки до моменту зняття, покладається на працівника, відповідального за утримання **механізма** у справному стані.

2.15. Вивід **механізму** в ремонт має проводитись працівником, відповідальним за утримання **механізму** у справному стані, відповідно до графіка ремонту. У разі необхідності дострокового проведення ремонту, він повинен довести про це до відома керівництва університету , цеху, дільниці. Дата та час виводу **механізму** в ремонт та прізвище працівника, відповідального за його проведення, вказуються у розпорядженні дільниці, в наряді-допуску та вахтовому (змінному) журналі машиніста (кранівника).

2.16. Ввід **механізма** в експлуатацію після ремонту проводиться в порядку, передбаченому Правилами. Дата та час вводу **механізма** в експлуатацію записуються у вахтовий журнал кранівника працівником, відповідальним за утримання **механізмів** у справному стані.

3. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКА, ВІДПОВІДАЛЬНОГО ЗА УТРИМАННЯ ВАНТАЖОПІДІЙМАЛЬНИХ МЕХАНІЗМІВ У СПРАВНОМУ СТАНІ

3.1. Працівник, відповідальний за утримання вантажопідіймальних **механізмів** у справному стані, несе відповідальність відповідно до чинного законодавства України.

Розробила:

Провідний інженер з ОП

Узгоджено:

Начальник відділу охорона праці

Головний інженер

Начальник юридичного відділу

Тетяна УДОВЕНКО

Єтаніслав ЄЛЬМАНОВ

Олександр КАРВІЛІС

Максим ДЕСВ